

Archeologienota Poppel Aarledijk 65

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

26-9-2019

Titel: Archeologienota Poppel Aarledijk 65

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2019I90

Intern projectnummer: 2019.106

Locatiegegevens: Antwerpen, Poppel (Ravels), Aarledijk 65

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied X: 195579,50 en Y: 239102,59; X: 195942,04 en Y: 239297,75

Kadastergegevens: Ravels, afdeling 3 Poppel, sectie D, perceel 798E, 798K, 798N, 798P (zie figuur 3)

Oppervlakte plangebied: 19038m²

Oppervlakte geplande werken: 8465m²

Topografische kaart: zie figuur 1 en 2

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog) en Dries Aerts (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 26/09/2019

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	<u>4</u>
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	4
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	4
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	5
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	5
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	5
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	5
<u>2.</u>	<u>BUREAUONDERZOEK</u>	<u>6</u>
2.1.	HUIDIGE TOESTAND EN GEPLANEDE WERKEN	6
2.2.	LANDSCHAPPELIJK, HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER	14
2.3.	SYNTHESE	23
<u>3.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	<u>24</u>
<u>4.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>26</u>
<u>5.</u>	<u>BIJLAGES</u>	<u>27</u>

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Poppel Aarledijk 65 (provincie Antwerpen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Deze archeologienota betreft een nota met beperkte samenstelling. Indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:

- 1) met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- 2) de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- 3) verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, dan mag de rapportering over het bureauonderzoek van het terrein beperkt blijven tot nota met beperkte samenstelling zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk versie 2.0, p. 106. Voor dit project is het derde element van toepassing. Het doorslaggevend aspect betreft de bespreking van het onderzochte gebied in zijn landschappelijk, historisch en archeologische kader, gekoppeld aan de beschrijving van de geplande werken.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Op basis van de info aangereikt door de initiatiefnemer en het raadplegen van enkele digitale en analoge bronnen kon de nota met beperkte samenstelling worden opgesteld door de erkende archeoloog.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

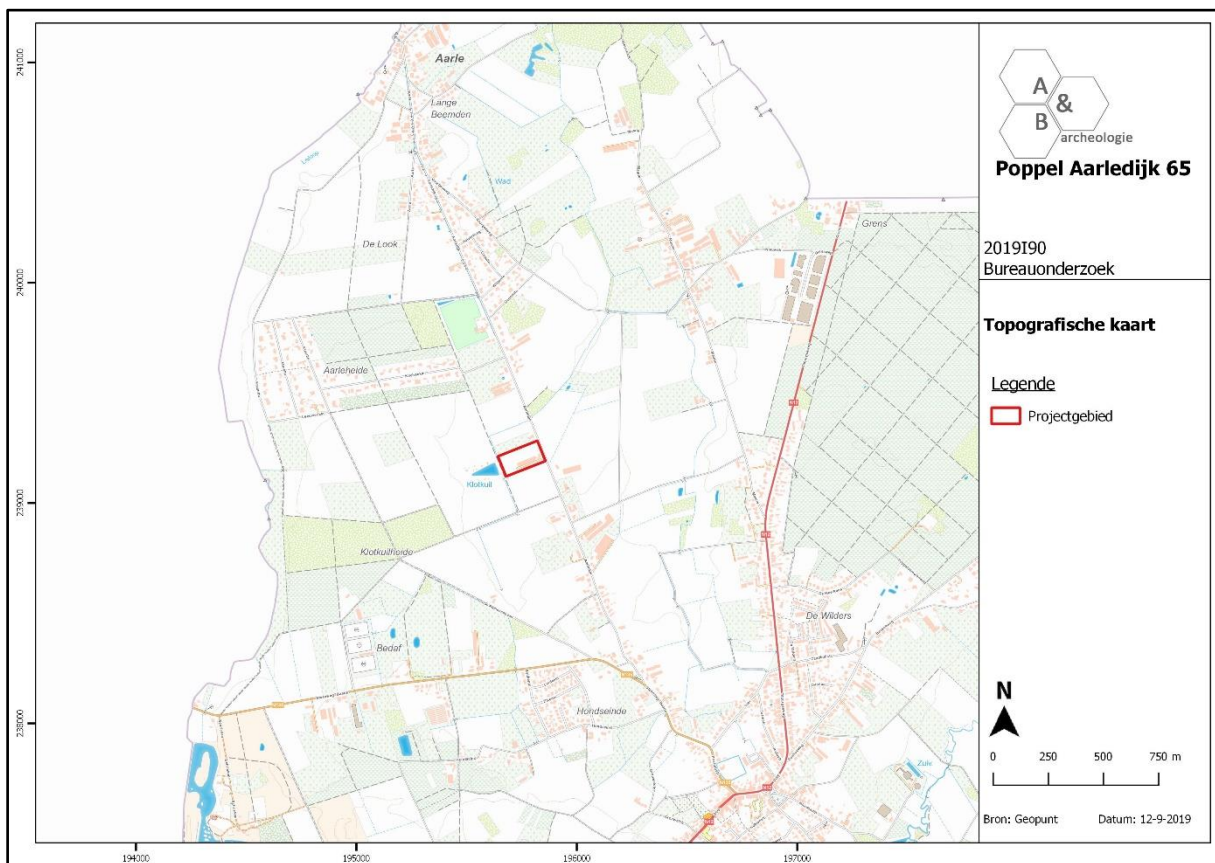
1.3.5. Selectie bronnen

Info over het project werd aangereikt door de initiatiefnemer, door de erkende archeoloog werden bijkomend enkele digitale en analoge bronnen geraadpleegd.

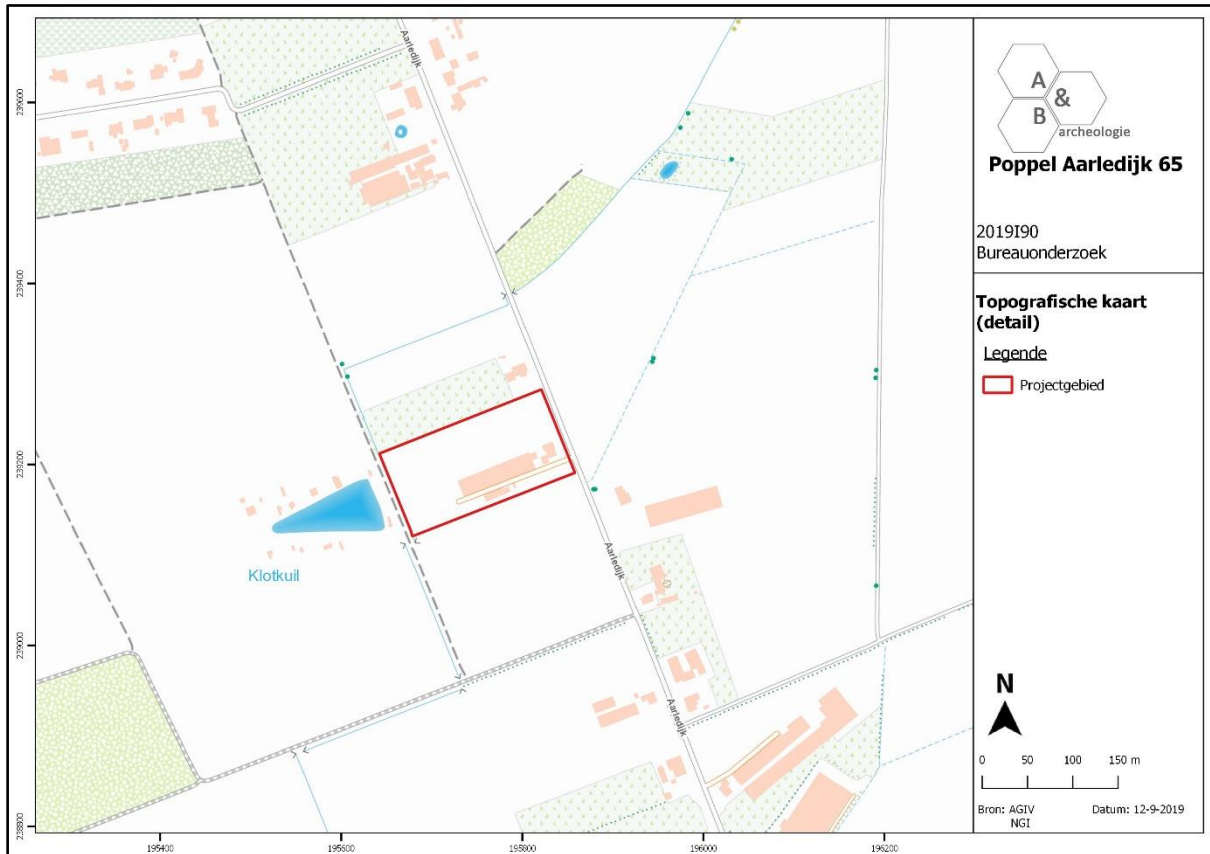
2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand en geplande werken

Poppel is een deelgemeente van de fusiegemeente Ravels, die daarnaast ook nog bestaat uit de deelgemeenten Ravels zelf en Weelde. Poppel is in het noorden van het grondgebied gelegen, Weelde centraal en Ravels in het zuiden. Poppel is één van de meest noordelijke dorpen in België en grenst zowel in het westen, noorden en oosten aan Nederland (resp. aan de gemeenten Alphen en Riel, Goirle, en Hilvarenbeek). De Aarledijk verbindt de kern van Poppel met het gehucht Aarle, dat nog meer noordelijk is gelegen. Het plangebied (19038m²) heeft een rechthoekige vorm, met een oost-west oriëntatie dwars op de Aarledijk. Het bestaat uit een zuidelijk deel met daarop een woning en een achterliggende stal van een pluimveebedrijf, en een noordelijk deel dat in gebruik is als akker.

Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 2 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

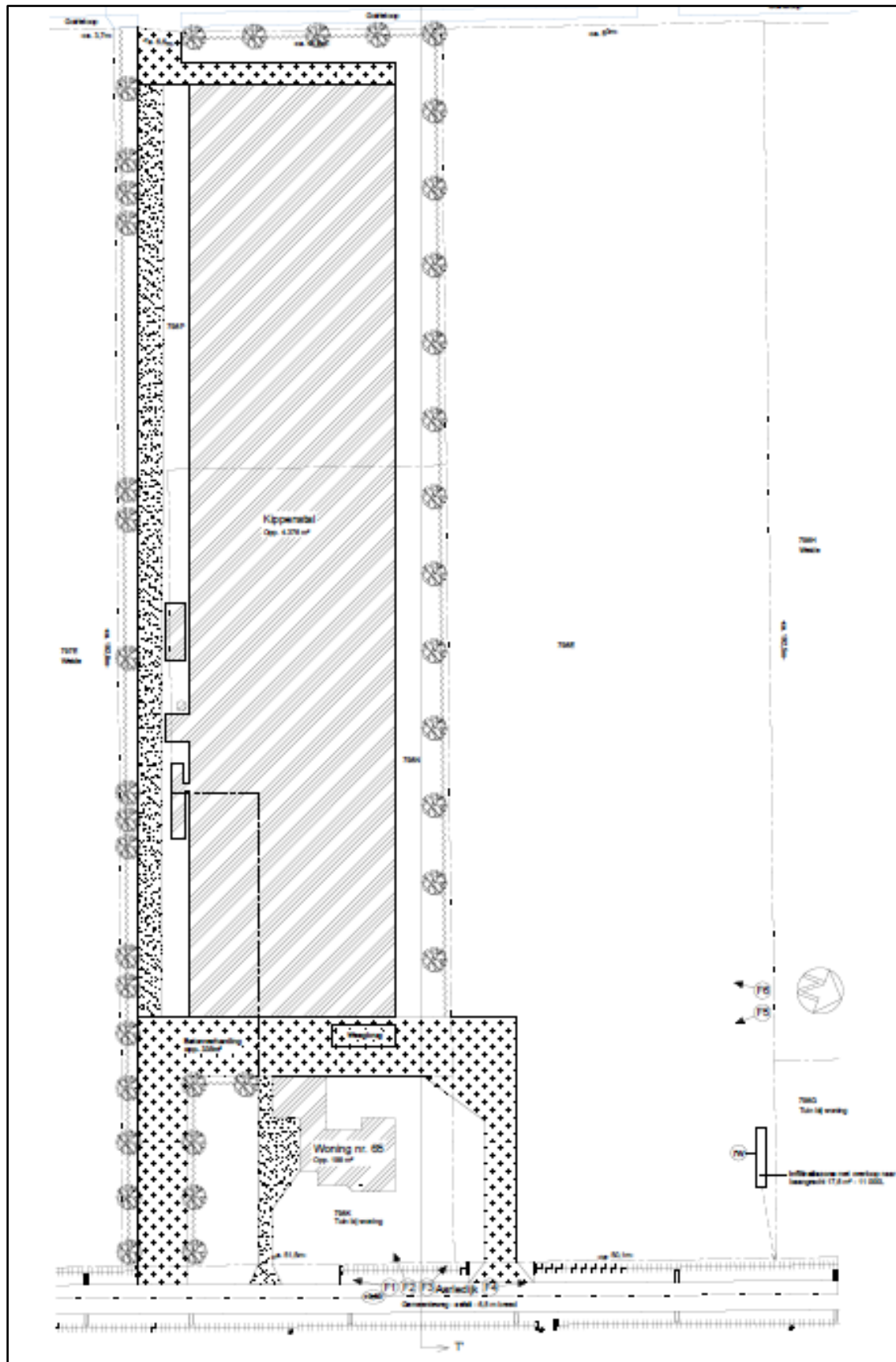
Figuur 3 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 4 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).

Figuur 5 Beeld op het plangebied vanuit het noorden (bron: <https://www.google.com/maps>).

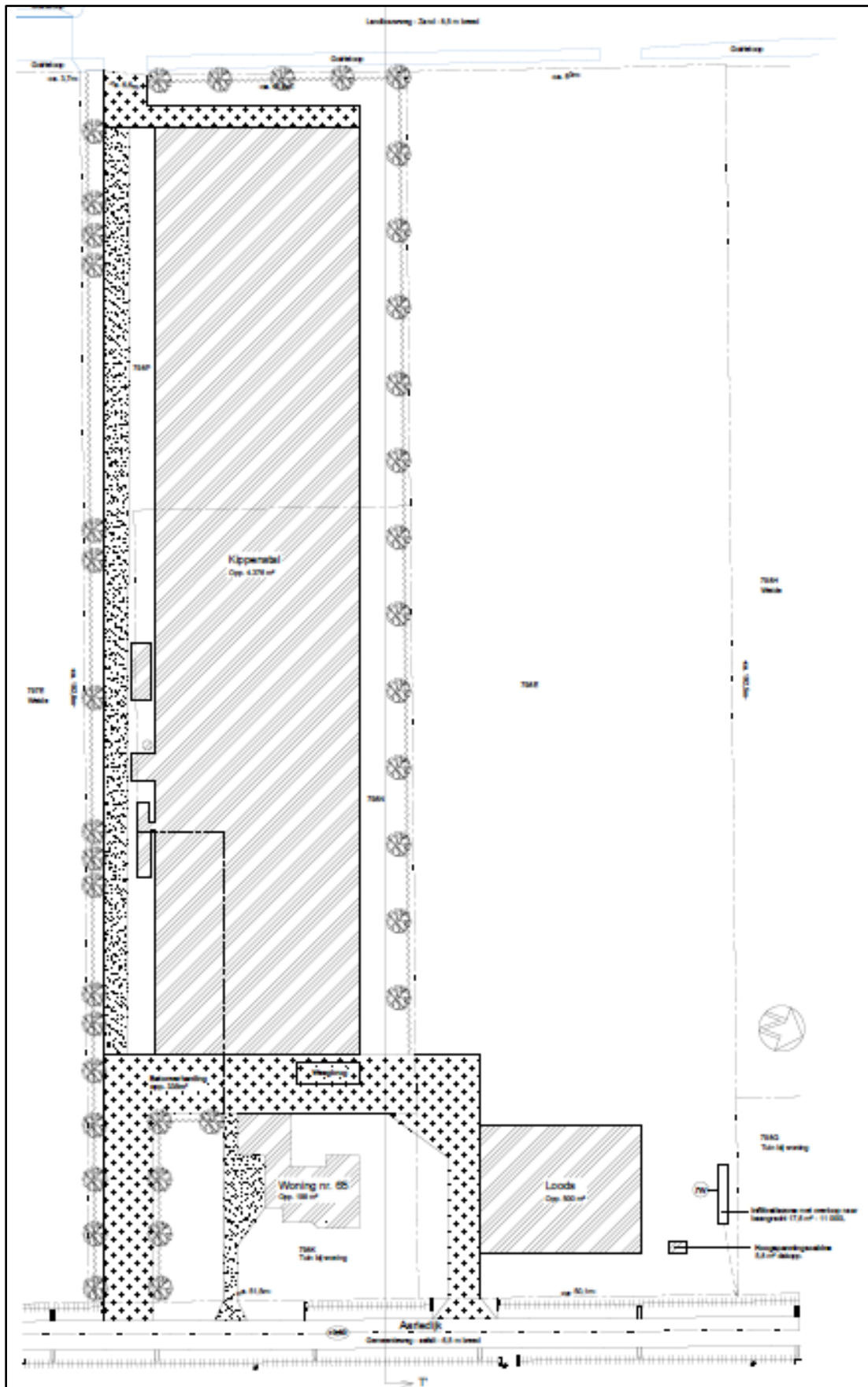
Figuur 6 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

De geplande werken hebben enkel betrekking op het noordelijke deel van het plangebied, deze zone heeft een oppervlakte van 8465m². Evenwijdig met de bestaande stal worden 2 nieuwe kippenstallen gebouwd. De boompjes tussen het noordelijke en zuidelijke deel worden hierbij verwijderd. De bestaande verharding ten oosten en westen van de bestaande stal wordt doorgetrokken naar de nieuwe stallen. Tussen beide nieuwe stallen worden een opvangbekken voor hemelwater (45m²), een opvangbekken voor kuiswater (85m²) en een voederlokaal (25m²) voorzien. Op de bouwplannen staat in de noordoostelijke hoek ook een loods, een hoogspanningscabine en een infiltratiezone aangeduid. Deze werken zijn echter al vergund en maken geen deel uit van dit dossier. Voorafgaand het optrekken van de 2 nieuwe stallen wordt het terrein aanzienlijk opgehoogd: met een pakket van 60cm in het oosten, dat geleidelijk stijgt tot 1,40m in het westen. Deze ophoging wordt aangelegd bovenop de teelaarde, er wordt dus geen grond van de huidige akker weggegraven voorafgaand de ophoging. Alle werken worden vervolgens uitgevoerd vanop deze ophoging.

De enige ingrepen die dieper zullen gaan dan de ophoging zijn:

- puntsgewijze ingrepen van de funderingen van de nieuwe stallen. Deze funderingen gaan tot 1,50m onder het nieuwe maaiveld (dus verstoringen van 10 tot 90cm onder het huidige maaiveld) en hebben een oppervlakte van ca. 1,5 bij 1,5m. Per lange buitenwand zullen er 33 puntfunderingen komen, met een tussenafstand van 4,5m van oost naar west en 19m van noord naar zuid. In totaal komen er 134 puntfunderingen met een totale oppervlakte van 301,5m².
- de uitgraving voor de opvangbekkens voor hemel- en kuiswater. Dit is een zone van 130m² waarvan kan verondersteld worden dat er tot onder de ophoging wordt uitgegraven.

De aanleg van de verharding gaat niet dieper dan de ophoging. De impact van de werken voorafgaand de ophoging – verwijderen van de boompjes, werfverkeer – gaan niet dieper dan de verstoringen van de teelaarde die momenteel veroorzaakt worden door het bewerken van het akkerland. Daar de huidige teelaarde behouden blijft, zal de druk/compactie die het ophogingspakket kan veroorzaken geen gevolg hebben voor eventuele onderliggende archeologische niveaus.

Figuur 7 Plan bestaande toestand + de reeds vergunde werken in de noordoostelijke hoek van het terrein (bron: initiatiefnemer).

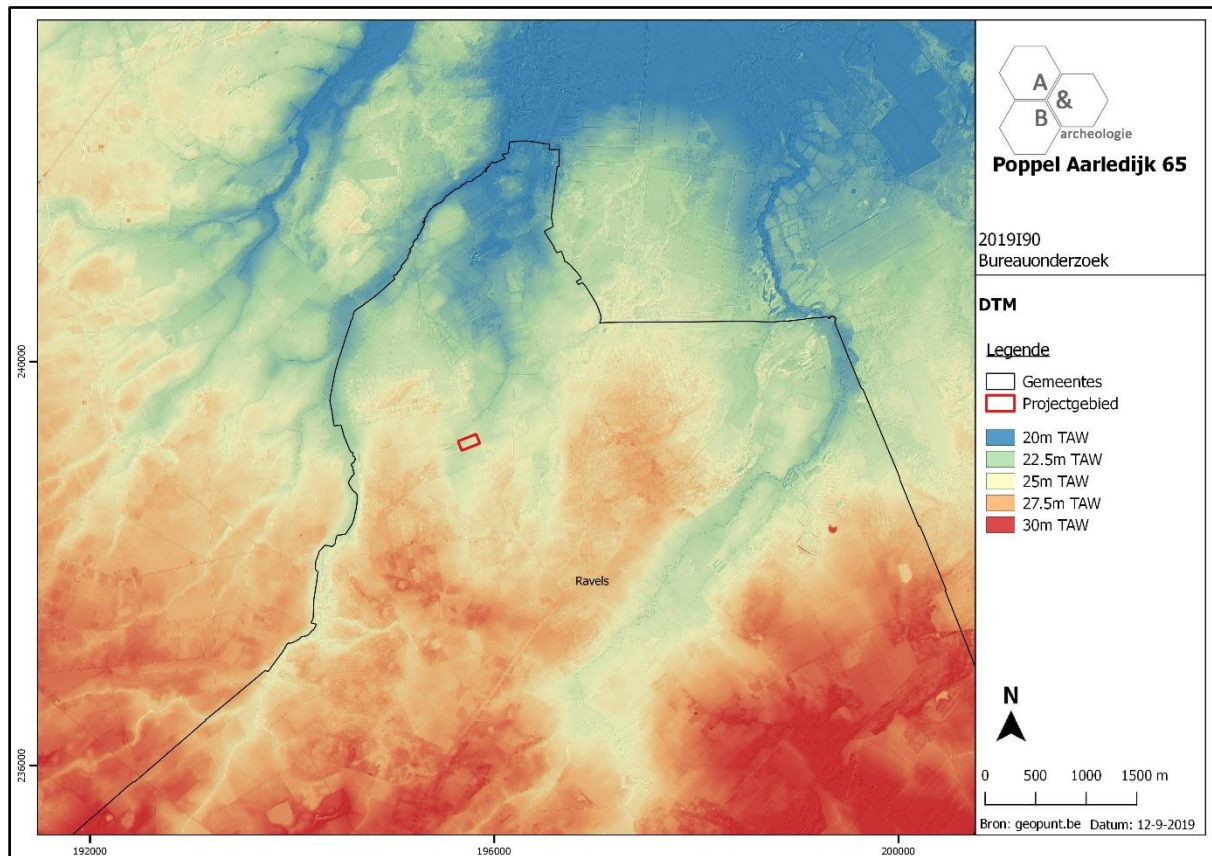
2.2. Landschappelijk, historisch en archeologisch kader

- Landschappelijk

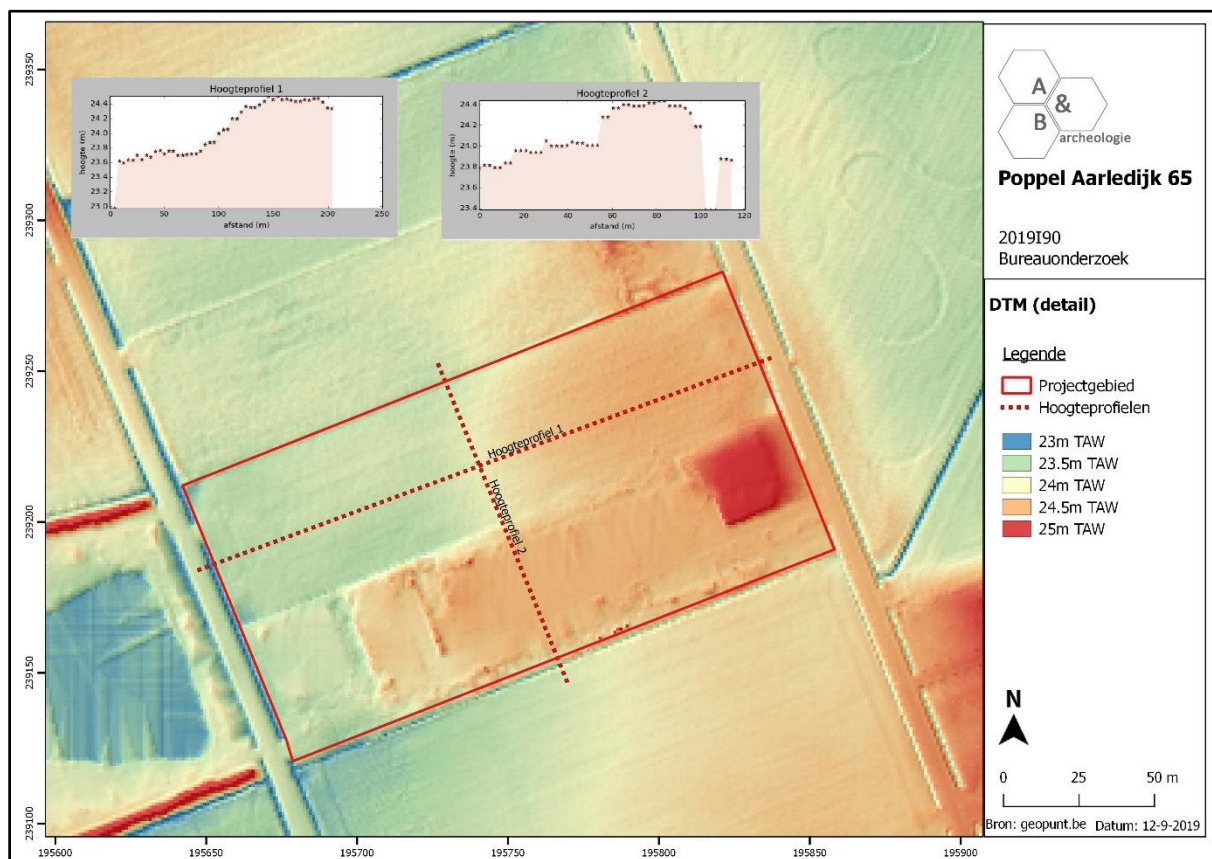
Het plangebied maakt deel uit van de Noorderkempen en is gelegen op de overgang van lagere gronden in het noorden naar hogere gronden in het zuiden. Iets ten noorden van het plangebied is de vallei van de Goirleloop te zien. Deze waterloop loopt ook net ten westen en iets ten noorden van het plangebied, deze segmenten van de loop zijn echter niet meer natuurlijk. Vermoedelijk werd het verloop van de Goirleloop hier gewijzigd bij de ruilverkaveling rond het midden van de 20ste eeuw. Op het detail van het hoogtemodel is te zien dat het noordwestelijke deel van het terrein opvallend lager is gelegen (+23,60m TAW) dan de rest van het plangebied (+24,40m TAW).

Bodemkundig worden er diverse bodemsoorten gekarteerd op het terrein:

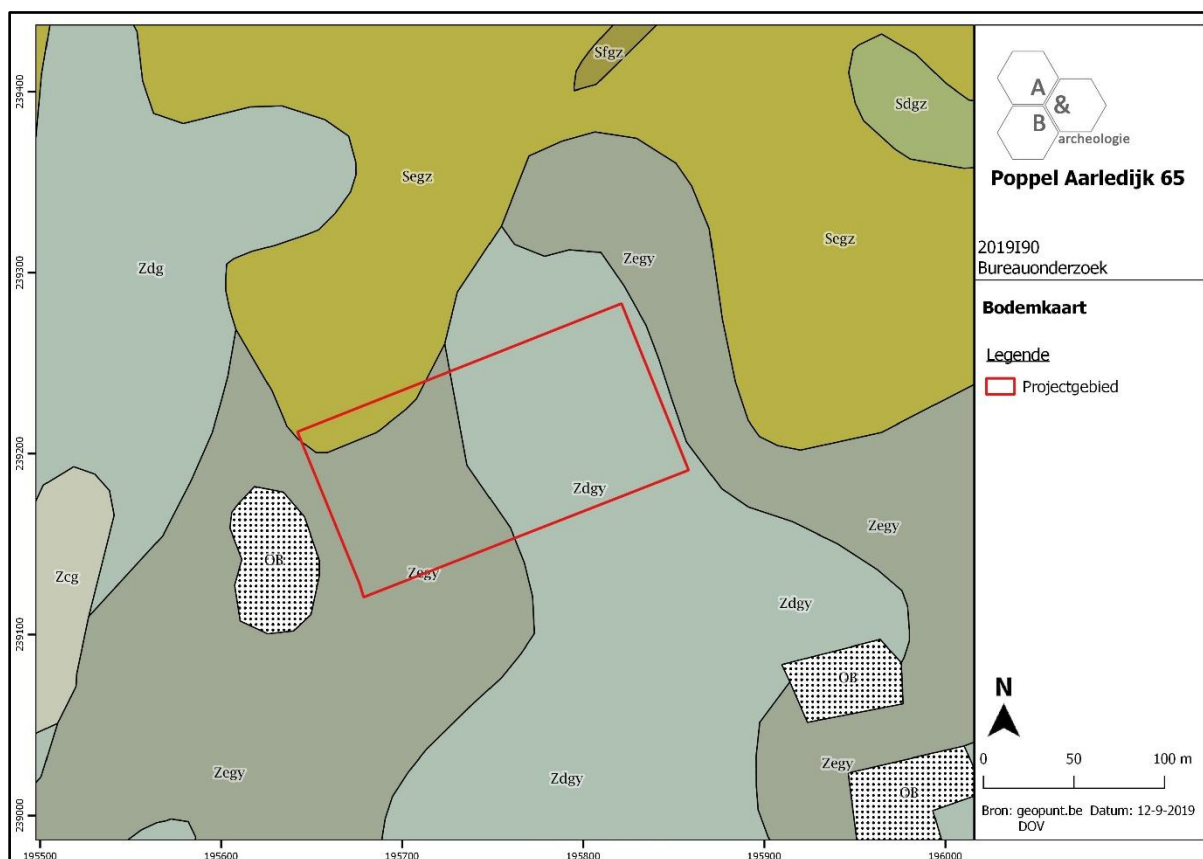
- Zdgy in het oostelijke deel: matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. De bouwvoor van deze podzolbodems is gemiddeld 20-40cm dik, maar er komen ook meer humeuze profielen voor. In alle gevallen beginnen roestverschijnselen tussen 40 en 60cm. In de glauconiethoudende varianten zijn de roestverschijnselen minder duidelijk; ze vormen bruinachtige diffuse vlekken op de olijfgroenachtige basiskleur. De Podzol B is duidelijk ontwikkeld met donkergrijze tot zwarte humusaanrijking en daaronder veelal een bruinere aanrijking. De bodems hebben een gunstige waterhuishouding in de zomer, maar zijn iets te nat in de winter.
- Zegy in het westelijke deel: natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. De humeuze bovengrond van deze grondwater Podzolen wisselt van dun (< 20cm) tot dik (> 40cm). De kleur is veelal grijs, een bruine bovengrond wijst op recente overstuiving. Roestverschijnselen beginnen in de beneden bouwlaag en de reductiehorizont tussen 100 en 120cm. Een variërend substraat kan voorkomen in deze natte depressiegronden. De gronden zijn waterverzadigd in de winter.
- Segz in het uiterste noordwesten: natte lemig zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Deze natte grondwatergronden met reductiehorizont hebben allen gemeenschappelijke draineringskenmerken met roestverschijnselen welke zich aftekenen in het benedengedeelte van de humeuze bovengrond en een blauwgrijs reductie horizont welke begint tussen 100 en 120cm diepte. Het zijn derhalve permanent natte bodems met winterwaterstand nabij het maaiveld (20-30cm) en zomerwaterstand rond de 100cm diepte. Soms zijn ze enkele weken overstroomd in de winter. Deze natte depressie- en beekvalleigronden zijn goed voor weiland.

Figuur 12 Aanduiding van het plangebied op de het digitale hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Aanduiding van het plangebied op de het digitale hoogtemodel, detail (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Aanduiding van het plangebied op de bodemkaart (bron: geopunt.be).

- Historisch¹

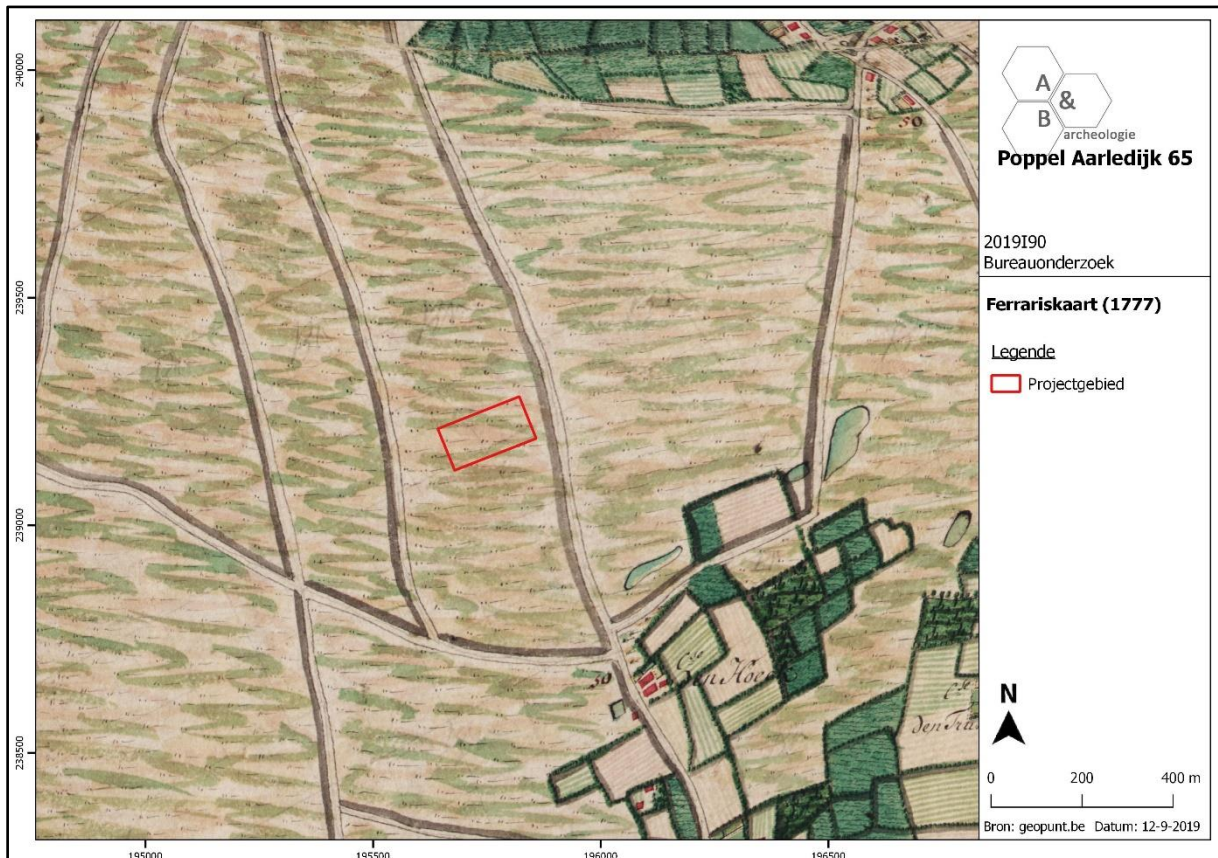
Vermoedelijk was Poppel circa 800 een Karolingisch domein met vronnhof en tenures. Door de ontginningen, op ruime schaal uitgevoerd tussen de 11de en de 13de eeuw, gingen vele grootgrondbezitters hun nederzettingen en gronden verkopen of verpachten, onder meer aan de abdijen van Tongerlo, Averbode, Postel of als "vroenten" aan de gemeenten; dit gebeurde ook in Poppel en Weelde, waar op Steenvoort, Tulder en in de Krommendijk abdijhoeven verzezen en waar Jan III in 1331 grote stukken woeste gronden aan beide dorpen verkocht. Nog tijdens het Hollands bewind in gemeenschappelijk bezit, werden ze in 1822 door een landmeter van het kadaster in twee verdeeld, zodat elk dorp zijn eigen gemeentegronden kreeg. Wat de nederzettingsstructuur van Poppel tijdens het ancien régime betreft bestonden er naast de eigenlijke dorpskern drie grotere gehuchten, met name Aarle, Maarle en Overbroek (Hulsel). De bewoonde kernen waren omringd met akkers, de beemden paalden aan de boorden van Aa en Ley. Op de akkers werd voornamelijk rogge en boekweit geteeld, later ook veevoeders en aardappelen. Naast de agrarische bedrijvigheid genoot ook de lakenweverij in de vrijheid Weelde een zekere vermaardheid en met de opgang in de 19de eeuw van de Goirlese textielindustrie werden Poppelse gezinnen als thuiswevers ingeschakeld. In de 18de eeuw was er een steenfabriek op Overbroek. Ook de transportsector kende een zekere bloei. Midden 19de eeuw kwam er een verschuiving in de agrarische structuur. De veeteelt die tot dan toe steeds in dienst had gestaan van de landbouw

¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/14606>

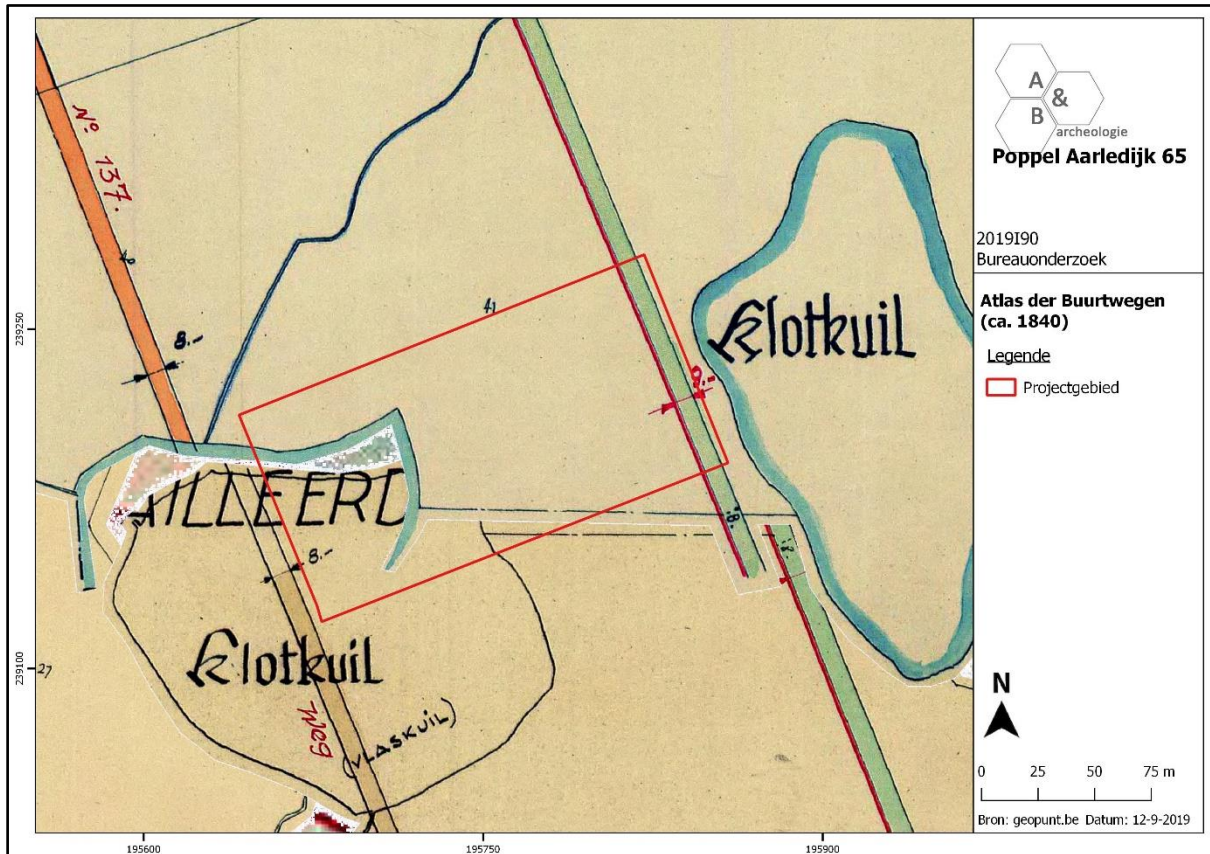
werd circa 1850 zelfstandig. De boeren hielden geen vee meer voor de mestproductie, wel voor de vlees- en zuivelproductie. De ordonnantie van 1772, uitgevaardigd door Maria-Theresia om de ontginning van de heide te bevorderen, bleef in Weelde en Poppel aanvankelijk dode letter. Pas vanaf circa 1850 werden uitgestrekte oppervlakten gemeentegrond verkocht en ontgonnen en kwamen grote landgoederen zoals De Schrieken, de Kapelhoef of de Pannenhoef tot stand. Tijdens het interbellum werd de landbouw gemoderniseerd onder invloed van de Boerenbond die in 1925 de Sint-Isidorushoeve oprichtte. Haar grenspositie speelde de gemeente menigmaal parten. In de periode 1573-1590 was Poppel het slachtoffer van acties van het staatse leger. De vele oorlogen in de 17de en de 18de eeuw teisterden het dorp. De inval van de Fransen in 1794 bracht Poppel aan de rand van de hongersnood en het faillissement. Bij de Belgische omwenteling in 1830 leed het aanzienlijke schade door de plunderende Hollandse troepen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden Poppel, Weelde en Ravels, evenals het oostelijk deel van Arendonk door een elektrische draadversperring van de rest van het land afgesneden. Bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, op 10 mei 1940 werd de omgeving van de grensovergang Poppel-Goirle gebombardeerd en op 11 mei 1940 het centrum van het dorp; bij de aftocht in oktober 1944 werd het dorp andermaal beschoten: de torenspits sneuvelde, dertig woningen werden totaal vernield en twintig zwaar geteisterd. Na de vrede van Munster (1648) werd Poppel een grensgemeente met tolkantoor in het Dorp. De vestiging van een tolgaarder in Poppel was niet zo vreemd gezien het belang van de verbinding Poppel-Rovert-Hilvarenbeek als deel van de handelsroute Turnhout-'s Hertogenbosch. Het oude wegennet zoals het voorkomt op de Ferrariskaart (circa 1775) bleef tot midden 19de eeuw vrijwel ongewijzigd. De aanleg van de weg Poppel-Goirle richting Tilburg dateert van 1853-54. In 1903-1905 werd het nieuwe gemeentehuis gebouwd en in dezelfde periode de melkerij Sint-Willibrordus opgericht (tegenover de pastorie); in 1912 kwam er een eigen postkantoor, vanaf 1920 was er elektriciteit en in 1929 verschenen de eerste geplaveide voetpaden in het Dorp. De tramlijn Turnhout-Poppel, aangelegd in 1906, werd in 1909 via Esbeek, Hilvarenbeek en Goirle doorgetrokken naar Tilburg en in 1948 afgeschaft; in 1950 werden de rails opgebroken. De verbinding met Esbeek was reeds in 1935 voor personen en in 1936 voor goederen afgesloten. Verkavelingen, massale inwijking, verkeersexplosie, ruilverkavelingen, de aanleg van een industrieterrein en een camping hebben de laatste decennia het karakter van Poppel grondig gewijzigd. De vele nieuwe wijken zijn hiervan het levend bewijs.

Concrete informatie van het plangebied kan afgeleid worden uit cartografische bronnen. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is te zien dat het plangebied nog temidden een uitgestrekt heidegebied gelegen is. De Aarledijk lijkt reeds aanwezig. Op de 19de-eeuwse kaarten wordt ter hoogte van het westelijke deel van het plangebied een waterplas aangeduid, een zgn. klotkuil of vlaskuil, die gevoed wordt door de Goirleloop; afgaande op de Atlas der Buurtwegen stond deze waterloop hier gekend als de Klotkuilloop. De waterplas op het terrein loopt verder door naar het westen, en staat in verbinding met een gelijkaardige kuil aan de overzijde van de Aarledijk. Een restant van deze waterplas is op heden nog te zien net ten westen van het plangebied. Bovendien is de lagere ligging van het noordwestelijke deel van het terrein vermoedelijk terug te brengen naar deze kuil die hier vroeger lag. Ook op de topografische kaart van 1934 wordt deze klotkuil op het plangebied aangegeven. Op de luchtfoto van 1971 is de waterplas niet meer te zien op het terrein, enkel een driehoekig restant is bewaard ten westen van het plangebied. Het terrein zelf is landbouwgrond, en in vergelijking met de oudere kaarten is het wegennet sterk gewijzigd en in een strak rechthoekig patroon aangelegd. Dit heeft vermoedelijk te maken met de ruilverkaveling die hier na 1934 heeft

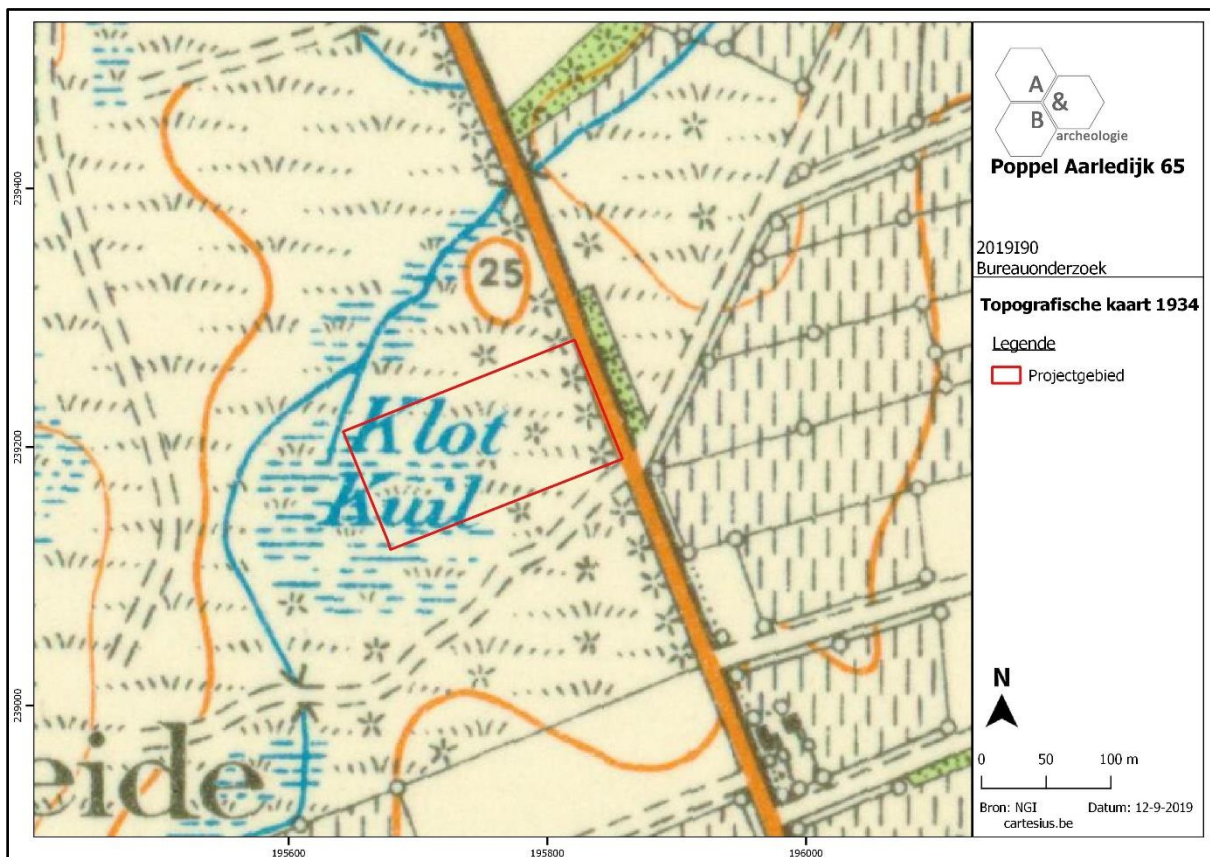
plaatsgevonden, waarbij nieuwe wegen werden aangelegd en niet bebouwde gronden werden omgevormd tot landbouwgrond. Op de luchtfoto van 1979-1990 is het terrein nog steeds onbebouwd en in gebruik als akker. Op de luchtfoto van 2000-2003 is een voorloper van de huidige stal te zien. De jaren nadien wordt deze stal uitgebreid tot zijn huidige vorm, het noordelijke deel van het plangebied bleef landbouwgrond.

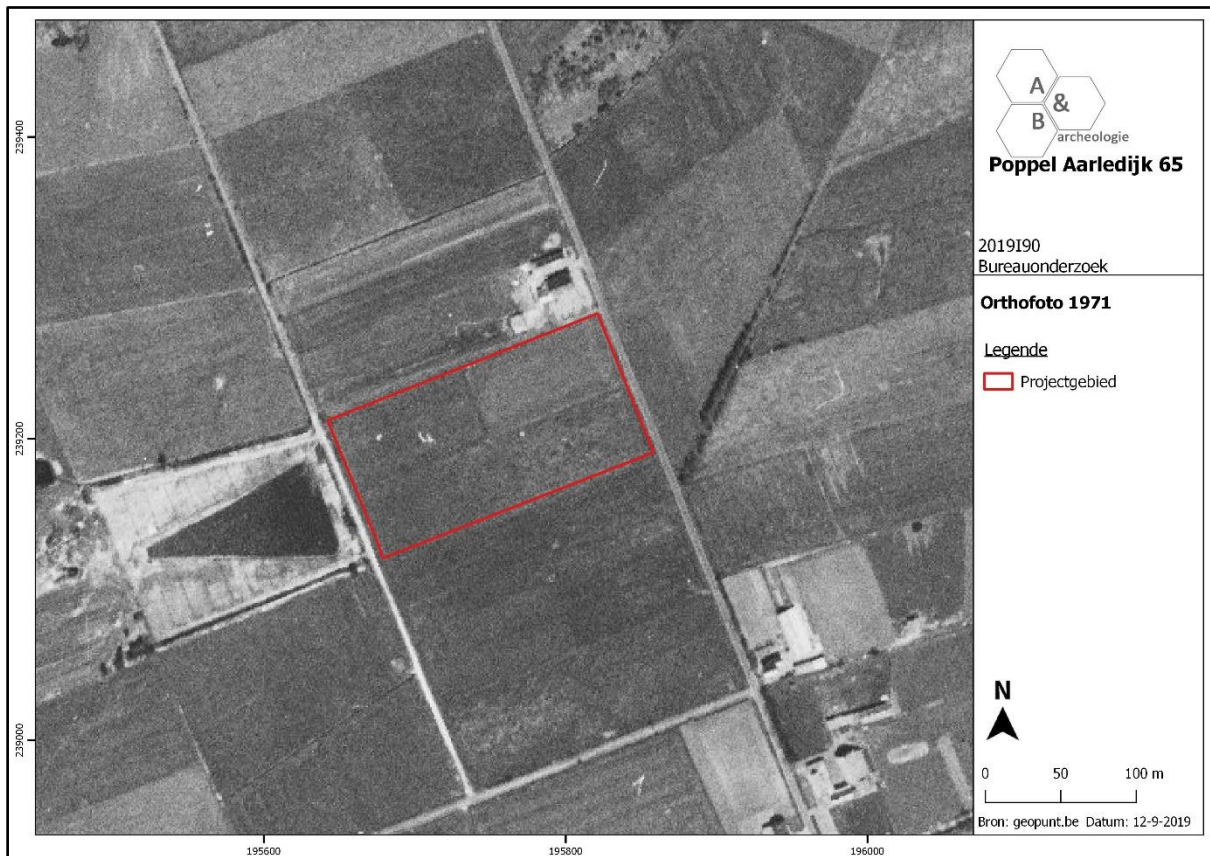
Figuur 15 Aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

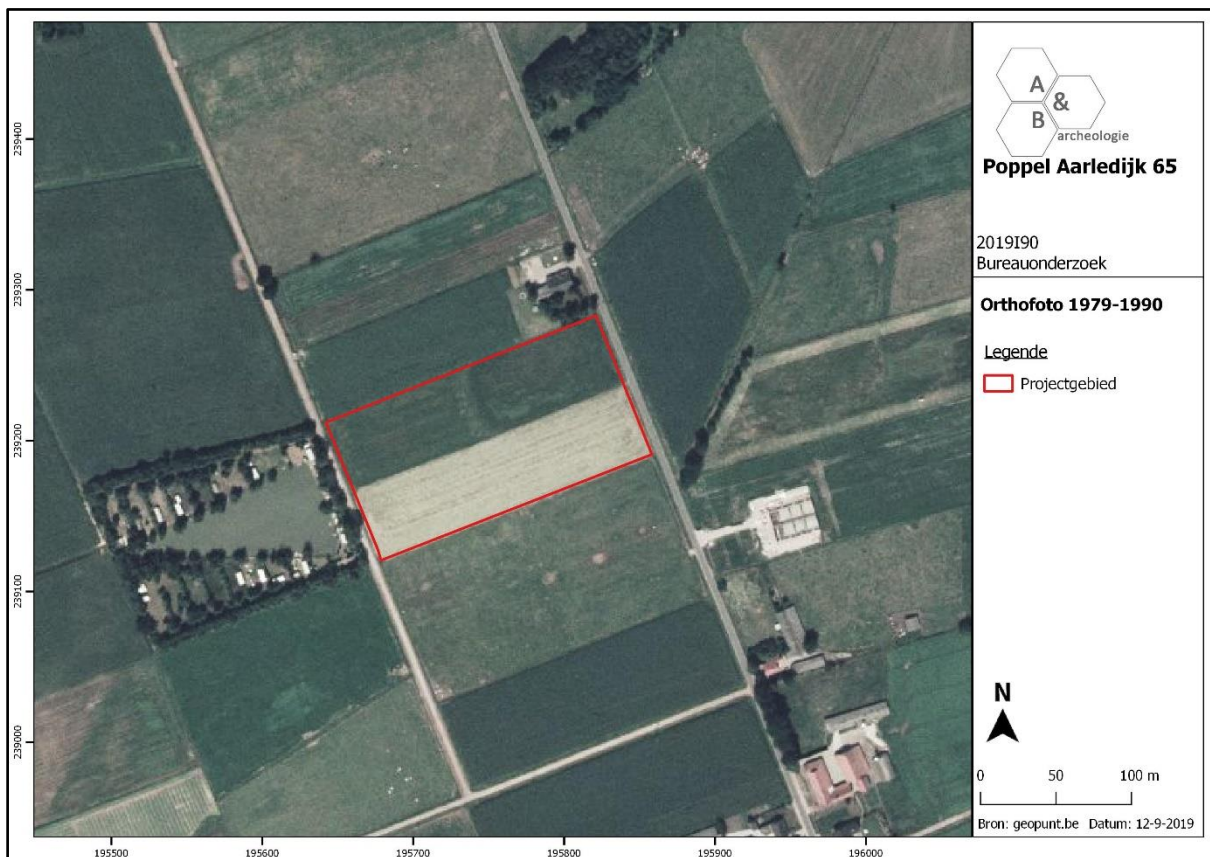
Figuur 16 Aanduiding van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

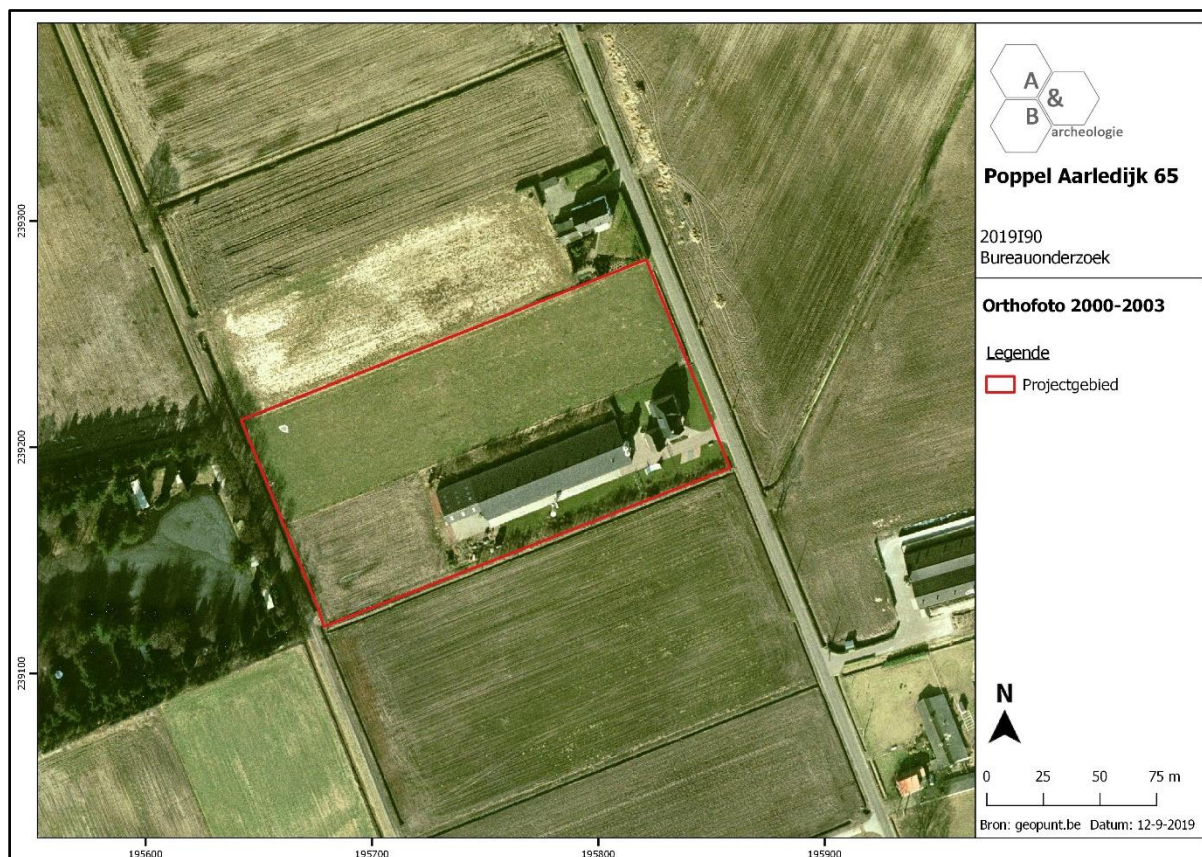
Figuur 17 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1934 (bron: NGI en cartesius.be).

Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 1970 (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

- Archeologisch

In de omgeving van het plangebied zijn slechts enkele archeologische sites gekend:

- CAI Locatie 105485, ten noordoosten van het plangebied: bij controle van enkele nieuw uitgegraven sloten van de ruilverkaveling Poppel werd handgevormd aardewerk uit de ijzertijd en aardewerk uit de volle middeleeuwen aangetroffen.
- CAI Locatie 165349, ten zuidoosten van het plangebied: op deze locatie zou lithisch materiaal uit het mesolithicum aangetroffen zijn, verdere info ontbreekt.
- CAI Locatie 165353, ten zuidwesten van het plangebied: op deze locatie zou lithisch materiaal uit het mesolithicum aangetroffen zijn, verdere info ontbreekt.

Dit is de enige archeologische info die voorhanden is in een straal van 1km rond het plangebied.

2.3. **Synthese**

De bovenstaande beknopte bespreking van de geplande werken en de situering van het plangebied laat toe volgende besluiten te maken:

- Omdat het terrein aanzienlijk wordt opgehoogd vanaf het huidige maaiveld, zullen de geplande werken slechts een beperkte ingreep in de bodem betekenen: enerzijds puntsgewijze ingrepen van de verspreid gelegen funderingen (in totaal 134 puntfunderingen van 1,5 bij 1,5m, met een totale oppervlakte van 301,5m²), anderzijds de uitgraving voor de opvangbekkens voor hemel- en kuiswater (in totaal 130m²). Beide onderdelen samen maken 5% uit van de oppervlakte van de zone van de geplande werken.
- Afgaande op de Ferrariskaart uit 1777 was het terrein op dat moment gelegen in een uitgestrekt heidegebied. In het noordwestelijke deel van het plangebied was in de 19de en begin 20ste eeuw een vlaskuil, een zgn. klotkuil, gelegen. Een deel van deze voormalige, grote waterplas is nog bewaard net ten westen van het plangebied. Rond midden 20ste eeuw werd deze kuil in het kader van ruilverkaveling opgevuld, maar deze is nog herkenbaar als een lagergelegen zone van het terrein die wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van natte zandgronden. De ruilverkaveling ging eveneens gepaard met het aanleggen van een rechtlijnig wegenpatroon in de omgeving en het omzetten van onbebouwde gronden naar landbouwgrond. Het zuidelijke deel van het plangebied werd eind 20ste eeuw bebouwd, het noordelijke deel bleef tot op heden landbouwgrond.
- De archeologische verwachting van het terrein is door gebrek aan onderzoek in de omgeving ongekend. Afgaande op de historische ontwikkeling (heide in de 18de eeuw - waterplas op een groot deel van het plangebied in de 19de en eerste helft 20ste eeuw – landbouwgrond sinds midden 20ste eeuw) heeft er reeds een grootschalige verstoring plaatsgevonden op het noordwestelijke deel van het plangebied. De archeologische verwachting kan hierdoor naar eerder laag worden bijgesteld.

Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat een verder vooronderzoek op het terrein niet aan te raden is. Door de lage archeologische verwachting, de verstoring die reeds heeft plaatsgevonden op een deel van het plangebied, en de beperkte impact in de bodem en de verspreide aard van de geplande werken, zal een verder vooronderzoek met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot nuttige kenniswinst. Om die redenen wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd. Er zijn dus geen verdere archeologische maatregelen nodig en de rapportering kon beperkt blijven tot een archeologienota met beperkte samenstelling.

3. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Poppel Aarledijk 65 (provincie Antwerpen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Poppel is een deelgemeente van de fusiegemeente Ravels, die daarnaast ook nog bestaat uit de deelgemeenten Ravels zelf en Weelde. Poppel is één van de meest noordelijke dorpen in België en grenst zowel in het westen, noorden en oosten aan Nederland. De Aarledijk verbindt de kern van Poppel met het gehucht Aarle, dat nog meer noordelijk is gelegen. Het plangebied (19038m²) heeft een rechthoekige vorm, met een oost-west oriëntatie dwars op de Aarledijk. Het bestaat uit een zuidelijk deel met daarop een woning en een achterliggende stal van een pluimveebedrijf, en een noordelijk deel dat in gebruik is als akker.

De geplande werken hebben enkel betrekking op het noordelijke deel van het plangebied, deze zone heeft een oppervlakte van 8465m². Evenwijdig met de bestaande stal worden 2 nieuwe kippenstallen gebouwd. De boompjes tussen het noordelijke en zuidelijke deel worden hierbij verwijderd. De bestaande verharding ten oosten en westen van de bestaande stal wordt doorgetrokken naar de nieuwe stallen. Tussen beide nieuwe stallen worden een opvangbekken voor hemelwater, een opvangbekken voor kuiswater en een voederlokaal voorzien. Voorafgaand het optrekken van de 2 nieuwe stallen wordt het terrein aanzienlijk opgehoogd: met een pakket van 60cm in het oosten, dat geleidelijk stijgt tot 1,40m in het westen. Deze ophoging wordt aangelegd bovenop de teelaarde, er wordt dus geen grond van de huidige akker weggegraven voorafgaand de ophoging. Alle werken worden vervolgens uitgevoerd vanop deze ophoging. Omdat het terrein aanzienlijk wordt opgehoogd vanaf het huidige maaiveld, zullen de geplande werken slechts een beperkte ingreep in de bodem betekenen: enerzijds puntsgewijze ingrepen van de verspreid gelegen funderingen (in totaal 134 puntfunderingen van 1,5 bij 1,5m, met een totale oppervlakte van 301,5m²), anderzijds de uitgraving voor de opvangbekkens voor hemel- en kuiswater (in totaal 130m²). Beide onderdelen samen maken 5% uit van de oppervlakte van de zone van de geplande werken. De aanleg van de verharding gaat niet dieper dan de ophoging. De impact van de werken voorafgaand de ophoging – verwijderen van de boompjes, werfverkeer – gaan niet dieper dan de verstoringen van de teelaarde die momenteel veroorzaakt worden door het bewerken van het akkerland. Daar de huidige teelaarde behouden blijft, zal de druk/compactie die het ophogingspakket kan veroorzaken geen gevolg hebben voor eventuele onderliggende archeologische niveaus.

Afgaande op de Ferrariskaart uit 1777 was het terrein op dat moment gelegen in een uitgestrekt heidegebied. In het noordwestelijke deel van het plangebied was in de 19de en begin 20ste eeuw een vlaskuil, een zgn. klotkuil, gelegen. Een deel van deze voormalige, grote waterplas is nog bewaard net ten westen van het plangebied. Rond midden 20ste eeuw werd deze kuil in het kader van ruilverkaveling opgevuld, maar deze is nog herkenbaar als een lagergelegen zone van het terrein die wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van natte zandgronden. De ruilverkaveling ging eveneens gepaard met het aanleggen van een rechtlijnig wegenpatroon in de omgeving en het omzetten van

onbebouwde gronden naar landbouwgrond. Het zuidelijke deel van het plangebied werd eind 20ste eeuw bebouwd, het noordelijke deel bleef tot op heden landbouwgrond. De archeologische verwachting van het terrein is door gebrek aan onderzoek in de omgeving ongekend. Afgaande op de historische ontwikkeling (heide in de 18de eeuw - waterplas op een groot deel van het plangebied in de 19de en eerste helft 20ste eeuw – landbouwgrond sinds midden 20ste eeuw) heeft er reeds een grootschalige verstoring plaatsgevonden op het noordwestelijke deel van het plangebied. De archeologische verwachting kan hierdoor naar eerder laag worden bijgesteld.

Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat een verder vooronderzoek op het terrein niet aan te raden is. Door de lage archeologische verwachting, de verstoring die reeds heeft plaatsgevonden op een deel van het plangebied, en de beperkte impact in de bodem en de verspreide aard van de geplande werken, zal een verder vooronderzoek met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot nuttige kenniswinst. Om die redenen wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd. Er zijn dus geen verdere archeologische maatregelen nodig en de rapportering kon beperkt blijven tot een archeologienota met beperkte samenstelling.

4. Bibliografie

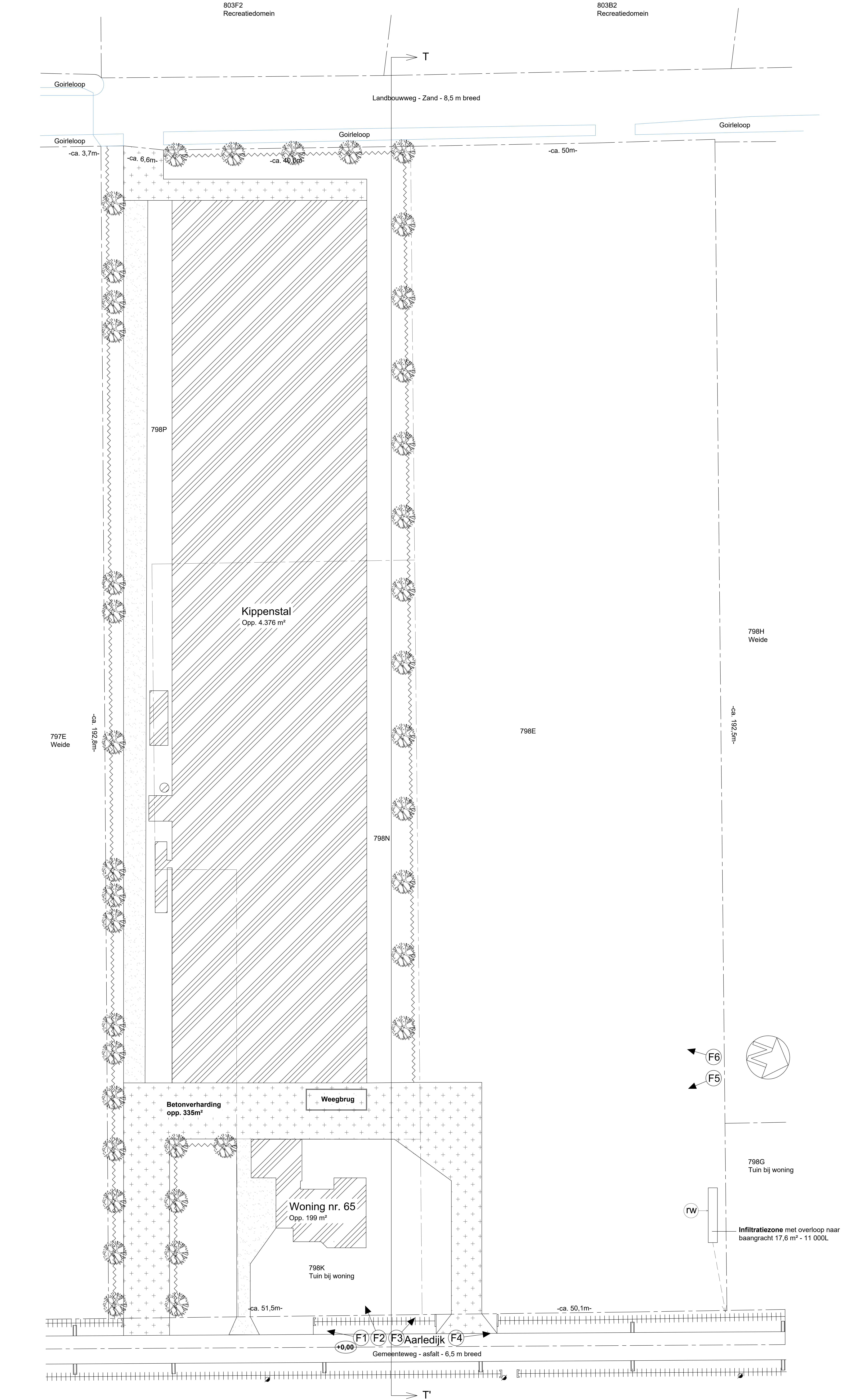
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://www.google.com/maps>

5. Bijlages

- Figurenlijst

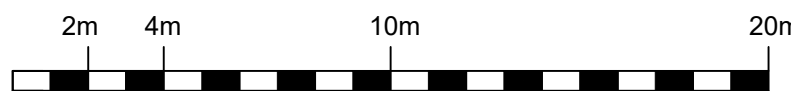
Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	6
Figuur 2 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). ..	7
Figuur 3 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	7
Figuur 4 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).	8
Figuur 5 Beeld op het plangebied vanuit het noorden (bron: https://www.google.com/maps).....	8
Figuur 6 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 7 Plan bestaande toestand + de reeds vergunde werken in de noordoostelijke hoek van het terrein (bron: initiatiefnemer).....	11
Figuur 8 Plan van de geplande werken (bron: initiatiefnemer).	12
Figuur 9 Uitsnede uit het plan met het nieuwe terreinprofiel, met aanduiding van het ophogingspakket dat in het westen van het terrein 1,40m dik zal zijn (bron: initiatiefnemer)	13
Figuur 10 Uitsnede uit het doorsnedeplan (bron: initiatiefnemer).	13
Figuur 11 Uitsnede uit het funderingsplan (bron: initiatiefnemer).	13
Figuur 12 Aanduiding van het plangebied op de het digitale hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 13 Aanduiding van het plangebied op de het digitale hoogtemodel, detail (bron: geopunt.be).	15
Figuur 14 Aanduiding van het plangebied op de bodemkaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 15 Aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 16 Aanduiding van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	19
Figuur 17 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1934 (bron: NGI en cartesius.be).....	19
Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 1970 (bron: geopunt.be).	20
Figuur 19 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 20 Aanduiding van het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).....	21
Figuur 21 Aanduiding van het plangebied op de CAI (bron: CAI en NGI).	22

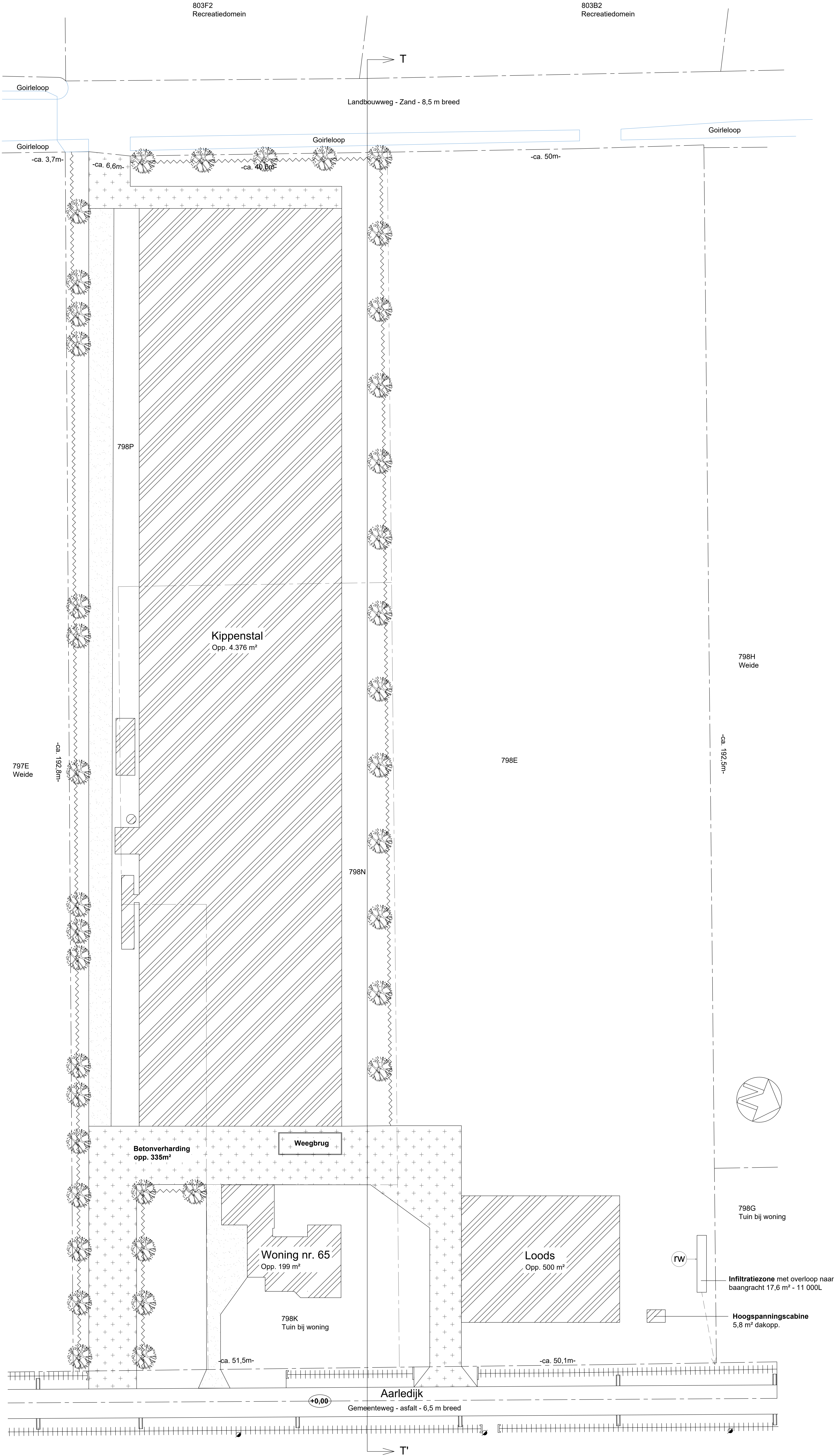
Bijlage: Plannen bestaande toestand, ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer)

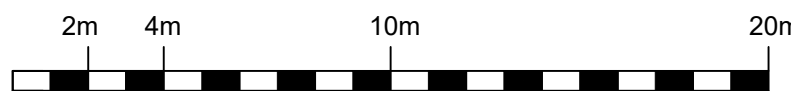
Terreinprofiel T-T' bestaande toestand
Schaal 1/200
alle maten in meter.

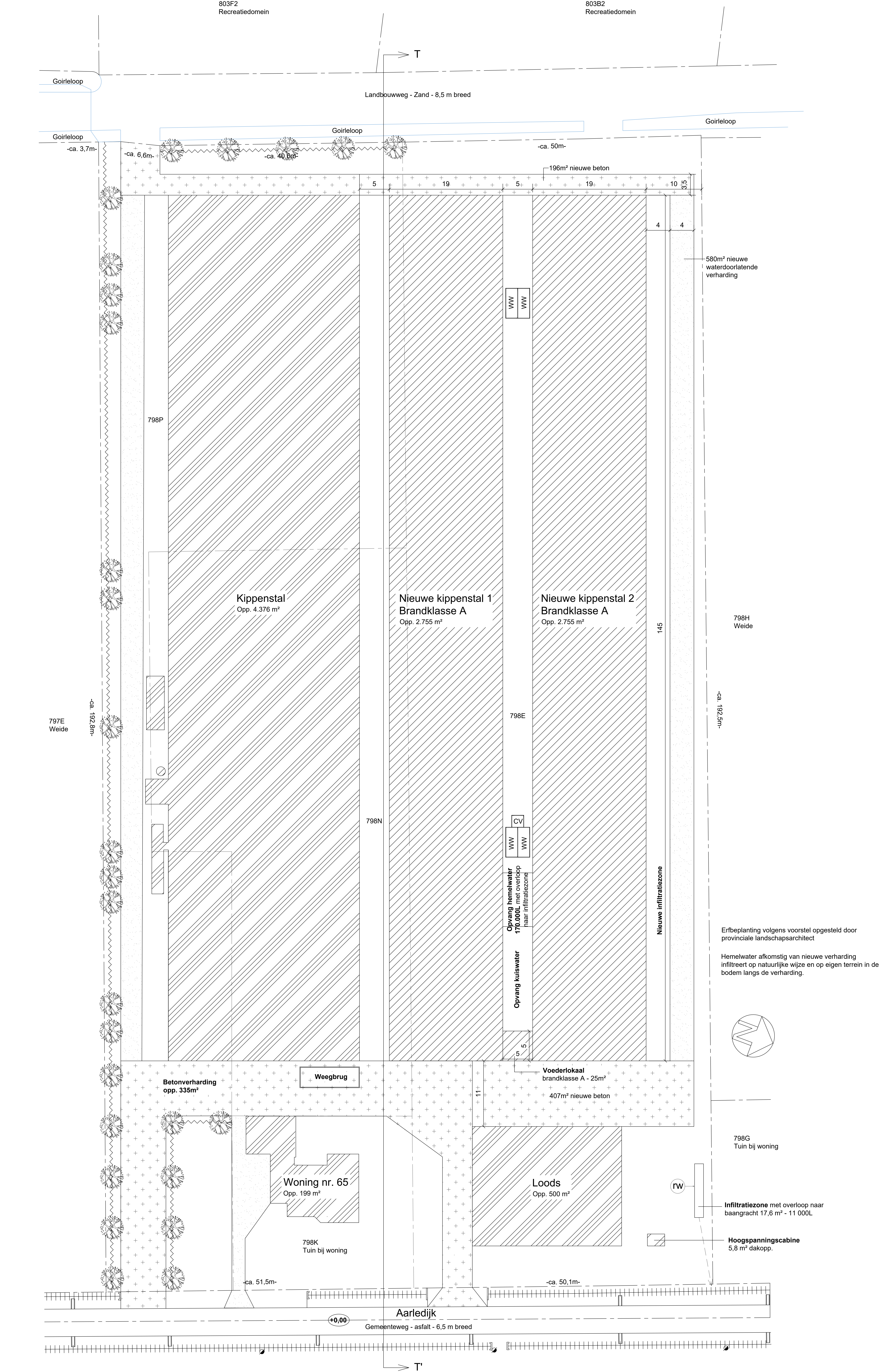

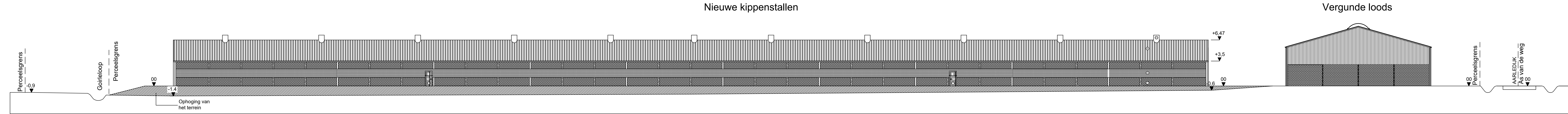

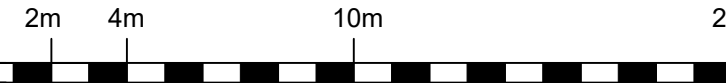
Terreinprofiel T-T' vergunde toestand
Schaal 1/200 alle maten in meter.

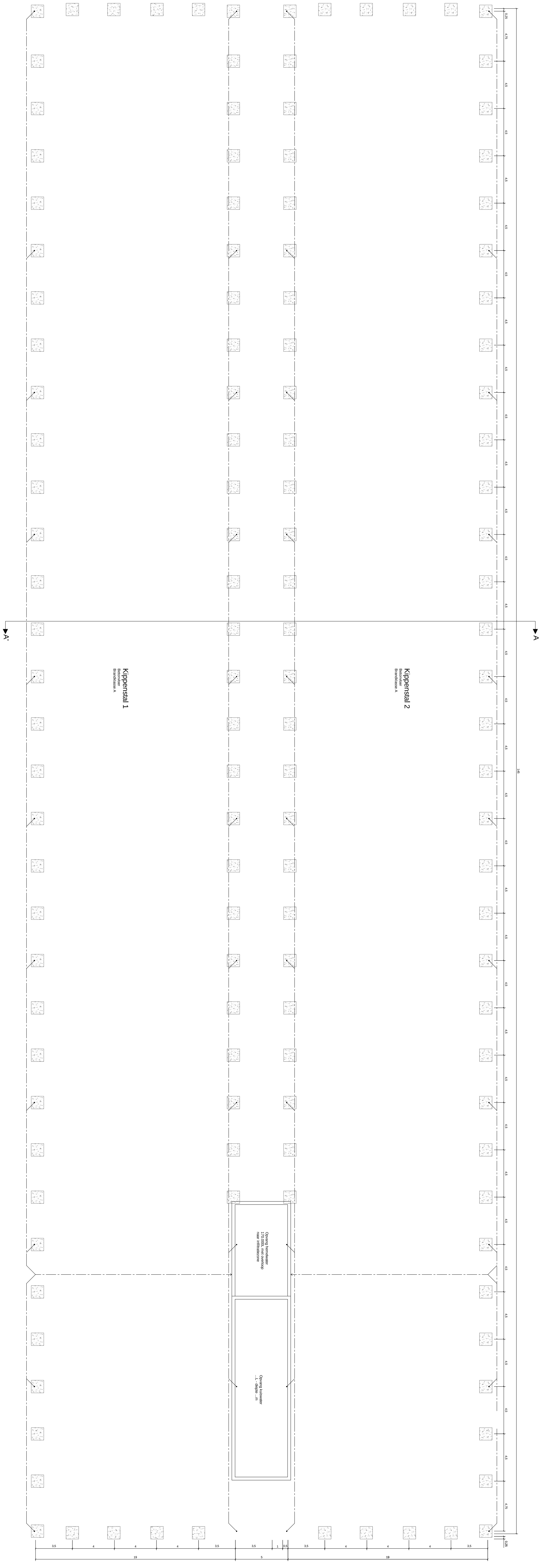

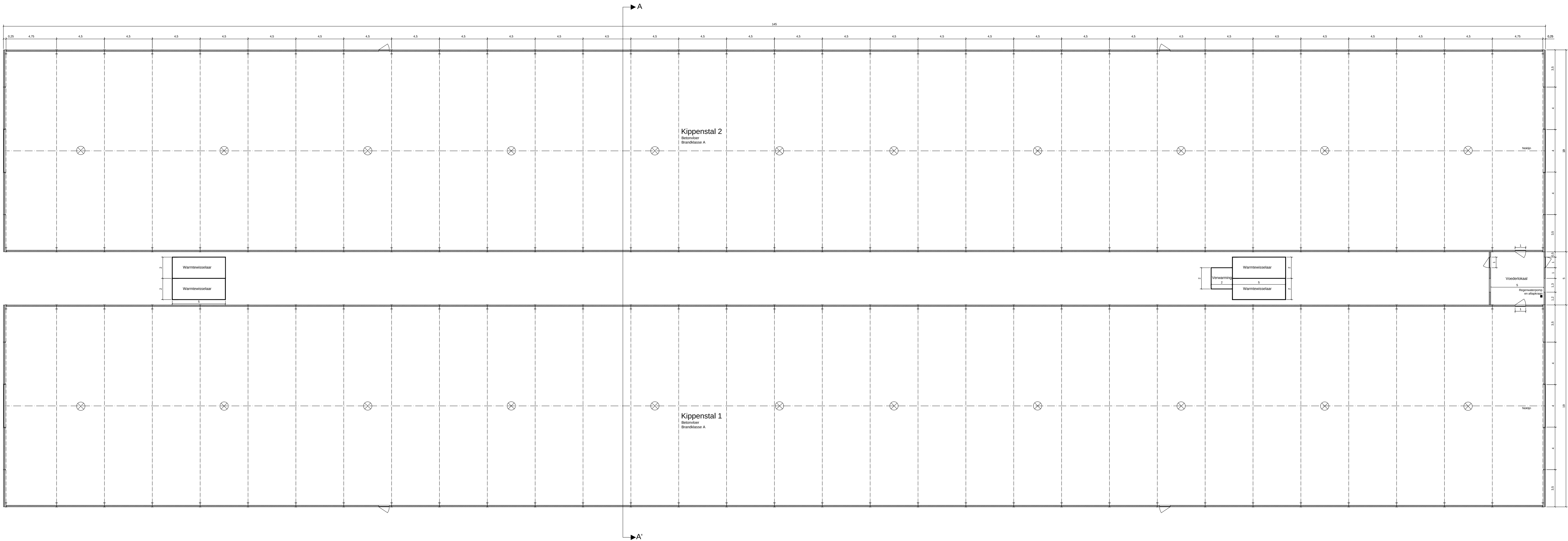

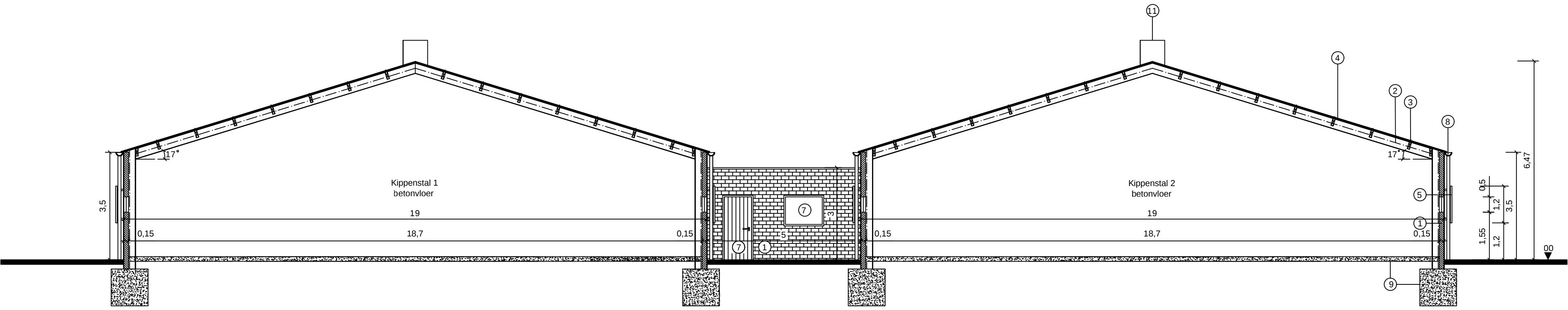

Terreinprofiel T-T' nieuwe toestand
Schaal 1/200 alle maten in meter.

Doorsnede A-A' kippenstal 1&2 nieuwe toestand
Schaal 1/100 alle maten in meter.

0,5m 2m 5m 10m